

Jáma a Kyvadlo – Edgar Allan Poe

Basic Info

Téma

- Myšlenky a pocity psychicky trestaného člověka

Motivy

- Smrt, duševní vyšinutí

Časoprostor

- Vězení v Toledu
- Časová doba není určena, ale jedná se o začátek 19 století

Kompozice

- Chronologická – časová posloupnost (Nejstarší po nejnovější)
- Text je členěn do odstavců

Literární druh

- Epika

Literární forma

- Próza

Literární žánr

- Hororová Povídka

Vypravěč

- Ich forma – z pohledu odsouzence
- Monology

Postavy

Odsouzenec

- Vypravěč nesdělí své jméno
- Je odsouzen kacířskou inkvizicí ve Španělsku
- Snaží se nepodlehnout šílenství a přemýšlí, jak se z vězení dostat
- Odvážný chytrý člověk, který v cele smrti čelí různým nástrahám

Soudci

- Odsoudí hlavní hrdinu za kacířství
- Jsou pouze popsáni odsouzencem
- Nemají žádnou přímou řeč

Generál Lasalle

- Zachrání odsouzence v poslední chvíli
- Nemá žádnou přímou řeč

Jazykové prostředky a Tropy

- Spisovný jazyk, archaismy
- Čtenář udržován ve stálém napětí až nahání strach
- Jsou použita zvolání
- Hororová tematika

Hlavní myšlenka

- Hlavní myšlenkou je, aby se člověk v životě snažil vždy bojovat a stavěl se překážkám čelem. Snažil se je překonat.

Děj

Příběh začíná v soudní síni, kde se setkáváme s trestancem, který je souzen pravděpodobně za kacířství. Soud rozhodne o trestu smrti a hlavní hrdina poté omdlí. Když se probudí, nemá ponětí, kde je. Má zavřené oči, protože se bojí, co uvidí, když je otevře. Nakonec se ale odhodlá, oči otevře a jeho nejhorší obavy se naplní: nevidí nic. Kolem je černočerná tma. Nejdříve nám autor představuje hlavního hrdinu a jeho myšlenky. Seznamujeme se s trestancovým dlouhým proudem myšlenek a obav. Po chvíli se zvedne a jde prozkoumat celu, ve které se nachází. Dojde až na kraj, označí si místo kouskem oblečení a poté se vydá dokola a počítá kroky, aby si mohl představit, jak je cela velká. V polovině své cesty upadne a usne. Když se probudí, najde vedle sebe bochník chleba a vodu. Pojí tedy a poté se vydá dál na cestu. Nakonec napočítá asi 100 kroků = 50 yardů. Odhodlán se pokusí přejít kryptu napříč. Po pár krocích si ale přišlápne oblečení a upadne. S hrůzou zjistí, že část jeho obličeje se nachází ve volném prostoru a uvědomí si, že v prostředku místnosti je jáma, která čeká jen na něj. Strachem se vrátí ke zdi a znovu usne. Když se probudí, leží na zádech, připoután a v cele je slabé světlo. Když se rozhlédne, zjistí, že krypta je mnohem menší, než se zdálo, kruhovitého tvaru. Na stěně si všimne obrázku smrtky držící kyvadlo místo kosy. Když pohlédne nad sebe, zjistí, že se nad ním stejné kyvadlo houpe. Po chvíli pozorování zjistí, že se pozvolna spouští dolů. Po několika dnech hrozného pozorování spouštějícího se kyvadla ho napadne potříti si pouta zbytky jídla. Přítomné krysy neváhají, na pouta se vrhnou a překousají je. Právě včas, protože se kyvadlo právě spustilo dost nízko, aby trestanci přetrhalo oblečení a trošku ho i pořezalo. Hned po jeho úniku se kyvadlo zdvihá opět nahoru. Aby toho ale nebylo málo, stěny se místo toho začínají rozžhavovat a objevují se na nich rozpálené satanské výjevy a stěny kolem se začínají posouvat směrem k němu a celou místnost zmenšovat. Jáma je stále uprostřed a tak se vězeň ze zoufalství rozhodne skočit. V tu chvíli ho ale chytne ruka generála Lasalla a hrdina je zachráněn. S tím je také ukončena inkvizice v Toledu.

Autor

Basic Info

- 19 století
- **Romantismus**
 - 19 století
 - Kladl důraz na původnost a osobitost autora, city, fantazie
 - Hlavní hrdina splývá s autorem
 - Únik do vlastního nitra
 - Rozpor mezi ideálem a realitou
- Americký prozaik a básník
- Nebyl příliš šťastný a společenský své pocity vyjadřoval poetickou a prozaickou tvorbou
- Trpěl depresemi
- Pracoval jako redaktor
- Psal spoustu hororových povídek
- Ve své době byl nedoceněný

Kontext autorovy tvorby

- Především hororové povídky
- Předčasný pohřeb – hororová povídka

- Černý kocour – hororová povídka
- Havran – básně, nevermore

Ostatní Autoři

Ruský romantismus

Nikolaj Vasiljevič [Gogol](#)

- Prozaik, dramatik
- Především známy pro realismus
- Revizor – komedie

Alexandr Sergejevič [Puškin](#)

- Básník, prozaik, dramatik
- Mnich – Lyrika
- Vesnice – Lyrika

Německý romantismus

Bratři Grimmové

- Lidové pohádky